

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč.“

„Edinost“ izhaja vsako sredo; cena za vse leto je 4 gl. 50 kr., za polu leta 2 gl. 30 kr., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Za označila, kakor tudi za poslanice se plačuje za navadno trlistopno vrsto: 25 kr. če se tiska 1 krat, 22, če se tiska 2 krat, 20 če se tiska 3 krat. Za večje orke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cena v primeri manjša.

Naročnina naj se pošilja upravništvu (Veduta Romana št. 106). — Vse drugo uredništvo. — Netrančirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi brez posebne vrednosti ne vračajo. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v okolici: Na Opčuhah, na Proseku, v Barkoli, v Bazovici, v Skledini in M. Maedalenii z.

Naša mladina.

V državnem zboru je bil Vošnjakov predlog sprejet, ki se glasi: „V slovenskih mestih naj se uvede slovenski jezik v srednje šole učnim jezikom. Tudi vrli okoliški poslanec je govoril o tem zmislu za tržaške i primorske Slovence. Jaz se popolnoma strinjam s tem prodlogom, vendar bi želel nekaj omeniti v spodbujajo našim okoličanom.“

Slovinci v Trstu i okolici imajo brez izjeme le ljudske šole, i té le v okolici.

Poglejmo si naše ljudske šole vsaj površno: kar se teh tiče, priskrbeni so okoličani dobro, bolje od katere druge bližnje dežele.

Tržaškim Slovincem je tretji razred, kar je Italijanom ali Nemcem gimnazija, če ne celó univerza.

Otrok, kateri je eno ali dve leti sedel v tretjem razredu, i se po velikem trudu, to se vé da učiteljevem, naučil nekoliko čitati, pisati i računati, drugza ne omenjam, ker leto je najvažnejše, nže je dovršen mladenič. Roditelji nže teško čakajo, da sin izvrši šolska dolga, dolga leta. Ko je sin našega okoličana stopil v štirinajsto leto, takrat je po očetovih mislih uže popolnoma izobražen, ni mu treba več družih nauk, ker sicer bi znal več od očeta, še preveč zná, ker je absolviral visoke šole. Zdaj si zbere kateri koli stan, najbolje bode, kar je oče — to bodi sin. Oče je delalec i sin bode delalec, morda vse svoje žive dni. Knjige so uže davno v kosih, peresa nema vse leto v rokah; saj kdor preveč zná, ni mu treba se učiti, še manj ponavljati. Morda ima prav, če misli, delalecu ni treba znati ni pisati ni brati. Čemu tedaj viših šol v Trstu i okolici? Saj jih ni treba.

Učitelj ne bode menda klopi učil. Žalostno, do duše!

Ker uže o ljudskih šolah govorim, hočem tu še nekaj važnega omeniti.

Ljudska šola je podloga vsemu prihodnjemu življenju i razvoju. Vsi ministri i uradniki so bili najprej v ljudski šoli, brez te ni mogoče dospeti do višje izobraženosti.

Tedaj ako imamo ljudske šole, imamo uže nekaj, imamo podlogo, smo na prvi stopinji izobraževanja. Ali te niso dovolj, ljudske šole ne zadostujejo našim potrebam, one so začetek vsemu, a ne konec. Le kedor hoče ostati doma, obdelovati polje, zidariti, hlapčevati, temu bi morda zadostilo, i to le takrat, ako je pridno obiskoval vsa leta šolo, ter se marljivo učil.

Dandanes imamo boljše učitelje, posebno v našej okolici so dobre moči, če tudi imajo jako velike sitnosti, i zakaj? Zarad nerednega obiskovanja i ker jih roditelji večidel prav nič ne podpirajo.

In vendar uspeh teh šol, in vsch kar je njih na svetu, odvisen je le od učitelja in obiskovanja.

Učitelje imate dobre, ki so res uneti: a težavno svojo stvar; obiskovanje je pa žalostno — neredno. Kaj more učitelj, ko bi bil tudi najbolji, ako učí v neredno obiskovani šoli. Nič. Bred-

upešen je njegov trud. Okoličanski očetje in matere, pomislite, kedo je tega največ kriv? Jaz vam povem, ker poznam vas, vaše razmere in vašo skrb. Vi ste največ sami krivi vsega tega. Vi imate na vesti srečo svojih otrok, toda žalibog, vi ste prilehkomišelní, vaši otroci vas morda ne slušajo, dovolj žalostno, če je to res. In ako vas slušajo, storé gotovo tó, kar jim vi veleвате; tedaj če jim rečete: Hodi v šolo, pojde; hodi v cerkev, pojde; idi na pašo, pojde; hiti se igrat, slušal bo vas. Vsega ste krivi vi, brezskrbni malovestni očetje in matere.

Ali ni tužno, ako oče ali mati ne moreta zapovedati svojemu sinu, svojej hčrki, če tudi imata še le 8 let. Kam ste prišli, kaj bode iz vas in vaših otrok? morda ste tudi vi tako pokorni bili svojim roditeljem? Vedite, da kdor se ni naučil pokorščine, ne bode tudi znal ukazovati.

Vi morda velite otroku: Hodi v šolo, poredni otrok gre, pa ne v šolo, Bog vé kam, no, on uže vé, in vi ste mirni, saj ste ga poslali. To je pa tako; vaši otroci vas bolje poznajo nego vi one, ker vedó, da niste značajni, da nimate prave, trdne volje, in da vam je skoro vse enako, ali gre ali ne.

Otrok si vsega tega svest nema straha i brez strahu nij odgoje, uspešne odgoje. Sin se nauči pohajkovati i v tem mine čas šolskih let. In morda koji oče ali mati prašajo kedaj sina, ali morda kedó drugi, i zdaj še le zvedó, da ne zná niti brati niti pisati i ne pozna morda številk do sto.

Zdaj se čudijo in stikajo glave ter brusijo jezike, čemu so šole, učitelj je vsega tega kriv, on ne zna učiti. Ko bi pa jaz prašal onega očeta: Ste bili kedaj pri gospodu učitelju, ste ga prašali kedaj, kako se vaš sin učí? — Nikoli! — Poznam učitelja, menda sem ga srečal, pa nisem z njim govoril.

Lep oče, lepa mati, zdaj pa uže vem, pri čem da sem.

Kakoršna je očetova skrb, takošna je sinova vednost.

Več pozneje.

B.

23. dan meseca aprila 1880.

III.

Vrnimo se zopet k začetku. Prvi je govoril dr. Duhatsch zoper Vošnjakovo resolucijo, a Duhatschev govor ni imel mnogo duha, pač pa veliko napuha, surovosti i sovraštva do slovenskega jezika. Premleval je ta modri mož iz Slovincem protivnih časníkov posnete stare fraze, trdil, da Slovenci nemajo potrebnih šolskih knjig, da delajo besede z masinami, da jim ni za poduk, ampak le za jezik; rekel je, da ga zona lomi, ko vidi, kako se v deželi rabljene besede izbacajo i namesti njih ruske i srbske uvajajo i tako jezik dela, kakersnega še izobraženi človek — kakor je duhoviti gospod Duhatsch — ne more umeti, ker je prava babilonska zmešnjava. Našim poslancem je priporočal, naj bodo pra-

vični, naj pusté šole, kakersne so i naj ne nosijo vanje razpora; sarkastično je napal varazdinsko gimnazijo i zagrebško vseučilišče. Visoko se je vspel premodri Duhatsch, nastavlil trobento na usta ter zatrobental našim poslancem:

„Bodite svobodno voljeni močje svobodnega ljudstva, potem še le boste opravičeni, govoriti o njegovih željah i potrebah. Vi ne služite ljudstvu, ampak le duhovščini, ki vas za svoje namene rabi; vi pošiljate orehove lupine v razburjeno morje. Če ima vaš jezik sposobnost i pravico — zdaj tega še nema, ponavljam: zdaj tega še nema — sam si pripravi pot. Popustite resolucijo, ali pa izbrisite z svojega prapora besede *mir mej narodi*.“

Prašama vsacega razumnega i poštenega človeka, ali to ni nezasišana surovost, oholost i napuh brez mere, ostudno zaničevanje vsega slovenskega i slovenskega naroda? Je li mogoče pričakovati pravice od človeka, ki tako gnjusí reči, ki so v srce vcepljene, drage i svete vsacemu, kdor ni zapravlil poštenja zadnje iskre? I temu človeku je levica ploskala ter čestitala!!

Obrnimo se od te mrkle npravne spridenosti, ki nam oko mrači i srce s pelinom napaja, naj nam vrli poslanec, gosp. vitez Schneid čelo razvedri i potrto dušo razveseli.

Vitez pl. Schneid je prav storil, da se kar nič ni dotaknol Duhatschevega govora, ker to je bilo zaničevanje na pravem mestu. Z mirno, dostojno prepričevalno besedo je slikal razmere na kranjskih gimnazijah; rekel je, da se le formalno zadostuje podučevanje materinega jezika na teh učiliščih, a ne bistveno, ker se v vsakem višjem razredu bolj zanemarja tako, da se v zgornjih razredih nič več ne učí. Ako se na gimnaziji ne daje zadostna prilika, da si učenci prisvojé jezikovega besednega zaklada, navzemó njegovega duha in izurijo v pisavi, kde bi se mogel potem Slovenec materinega jezika temeljito naučiti? Razumki, ktere si prisvoji z besedami materinega jezika, bogaté neposrednje njegov duh, ker niso popolnoma enaki vsi razumki, kateri se izražujejo z besedami drugega jezika, on si tedaj s podukom v materinem jeziku ne prilastuje le besed, temuč tudi razumke. Tega pa doslej ni bilo mogoče, ker se je slovenščina premalo gojila; to je tudi krivo, da mnogo uradnikov neče slovenski uradovati, nekateri učitelji tudi ne učiti, ker so se sami premalo učili i zato se ustavljajo željam prebivalstva ter redé v deželi razpor. — Govornik bistroumno navaja dalje vse neprilčnosti i krivice, ki se godé narodu ter ga ovirajo v napredku prav zaradi tega, ker se na gimnazijah slovenski jezik temeljito ne učí. Ko se ta krivica odpravi, potem poneha tudi narodni razpor; rovarstvo umolkne i mir se povrne.

Govornik povdarja slednjič državne koristi, ki se opirajo na temeljito učenje slovenskega jezika, vzlasti z ozirom na Bosno i Hregovino ter hváli slovenske mladine sijajne lastnosti, marljivost, neumorno prizadevanje i zlato poštenje. — Slovenski narod bo vitezu pl. Schneidu hvaležen, ker je tako lepo i temeljito govoril za njegove pravice.

Podlistek.

Slovensko-nemški slovník.

„Ako si dal uže telesu, kar telesu gre“, — nagovoril me je sinóci jurist Nikodem komaj vstopivši — „lahko precej začneva“, ko prikimljem, začne: „Ali nijsi čul, da je dobil uredovanje slovensko-nemškega slovníka učeni g. Levstik? Dobro! Pa, ali si tudi promislil, kaka sreča je to za tako važno delo? Če še nijsi, poslušaj. Levstik je mož izmeju tistih literatov, ki zedinjajo v sebi po več zmožnostij, i ki kar v roke primó, tudi dobro izvršé, bodi si v vezanej ali nevezanej besedi. Takih prav na Krajnskem nij pičlo malo. Kdo je čital Levstikove pesmi, i da, če ima čuta toplo solnce v praih pa svitlo zárijó v glavi, nij vskliknoi: „Res je, to je dovršeno, tu je okusna jedača v zlatej posodi! Dobro! Levstik pa je tudi prvi poznavalec pravega značaja i vlastitostij slovenskega jezika: on je slovničar kakor je bil *Srb Fut*. Iz narodščine je pobral zrnje, pleve pustil. Njegov jezik je v istini naroden i čist kakti zlato. V humorističnih izdelkih — kajti Levstik je tudi humorist „par excellence“ — dokazal je i ti dokaže, kedar hočeš, narodovo mišljenje i način izrazovanja. Nemara bi kedo mislil, da je humorist kaka čenča. Bog te obvaruj tega menjenja! Ker ima biti v takih spisih vse naravno i rekel bi — prozorno, idealno v necem miseljskem i besedskem sublimatu, nij ga po mojih mislih drugza umotvora, kder bi se nedostatki iz-

poznali preje nego v humorističnem. Toraj je humorist, če ima pravo žilo, mož, ki naravno čuti, narodno misli i z narodom govori, toraj je prozaik, pesnik, filolog i filozof. A teško je: „ridendo dicere veritatem“ (s prijetnim smehom povedati resnico) pa tudi bolj zdaten je ta način, ker naravnostna povedba resnice drega preveč v oči. Pa kedo se bo zmerom jokál, ali se ozbiljno držal ko Platonov doprnik? Resnota i šala se vrsti v življenji, i v tem zmislu bi jo z očakom *Göthe-jem* zasolil onim, ki so: „Zergliederer der Freuden“. Po tej zastrani povrniva se! Menda ne bodeš še le prašal, kakšim bode nov slovník iz Levstikovih rok? Nekaterim se bode zdel prenatancen — to je uže „modus Leustikianus“, da je hencano vesten i nadroben v teh rečeh. — Bog, da nam dá knjigo v roke, kder bo kaj več od gole besede. Pa tudi, kdor dosta zna, i mnogo pové, kedar je treba. Kedo naj mu usta maši, ko, kar prijde iz njih, je dobro i koristno? Mnogo se bo ukvarjal s *Krelom*, *Dalatinom*, *Trubarjem*, *Kastelcem*, itd. zaradi česar je uže bilo dokaj hrupa.

Nič se ne zameri onim, ki znajo, kako naj so take i enake reči. Res slovník nij enciklopedija; a tudi suh register ne. Tako nekaj v sredi naj bode, kolikor zmogó denarne moči. Jaz bi dejal tako-le: Z naročnim blagom nij treba prav nič štediti na dotičnih mestih v slovníku, preveč učenih citatov tudi bi ne bilo treba, le toliko, kar bi jih ne bilo obhoditi. Oblikarstvo naj se v slovníku dokončno i precizno določi. Kar se tiče terminologij raznih umetelnostij i ved, nahaja se dosta dobrega v slovenskih časopisih ali v dotičnih knjigah. Pri besedah sestavljankeh nij praktično, da celo grozno škodljivo je, ako bi se jih, kder nij treba, kakor

do novejih časov zmerom ogibali. Čegaver mišljenje nij mnogo-obsežno, tega je tudi jezik pomanjkljiv. Celi stavki na mestu éne — da si sestavljene — besede kažó še zmerom neukretnost i plahost pisateljevo, ali pa uboštvó dotičnega jezika. Če je, kakor *Grimm* pravi, slovanski jezik: „Sprache des Zeitwortes“; kaj nas more ovreti, da nij tudi: „Sprache des Hauptwortes“? Tudi so v medsebojnih ozirih neke — navadnemu i nenavadnemu očesu — skrite razmere: čim kračje moreš to izraziti, bolje ti bode. Tu utegno tudi pridevnik biti na pravem mestu. Nadalje. Zeló otročje pa je, bati se toliko onih ptujih besedij, ki so uže v vsch omikanih jezicih zadobile po vsej pravici domovinski list, i še več nego smešno je, kovati s potom na obrazu na mestu takih nove, nikdar še slišane besede iz domačih korenih. To nepotrebno domačinjenje je prenapéto, škodljivo napredku i nepraktično. Toda razumime tukaj, kakor želim, da bi bil — opominja me zdaj Nikodem videvši, da sem pri zadnjih njegovih besedah nos zavihnol nekoliko, i nekaj pokasljajal. „Razumi me dobro“ — nadaljuje — „jaz govorim o onih ptujkah, ki so po besedah necega učenjaka v jeziku ko neki dobrodejen i sladkodišeč klej; o onih, ki so v sedajnjest došle, ker neobhodno potrebne, iz častitljive stare grščine ali latinščine. Od druge strani pa nam res nij treba pohčeriti toliko ptujk, kolikor jih je Nemeck, ki jih šteje v svojem jeziku blizu 30.000. S takovo bogatijo se nemamo ponašati. Da celo, v tem dejmo posnemati italijanski jezik, ki ima nekaj v oblikovstvu, še več pa v sintaksi še precej sorodnega sè slovanskim, kar ti enkrat dokažem, če bodeš kaj priden. Italijanski jezik je ohranil razen tega, da je čudo sladkozvočen i milo prijeten, še največ po

S Krasa, dne 8. maja.

Sprejmi draga „Edinost“ v svoje predale te le vrstice in ako ti znano raztolmači nam spodaj omenjene stvari:

Po naših vaseh hodijo neki gospodje, ki nosijo cesarsko obleko pa še sabljo in pregledujejo po štacunah račune, ako so taisti postavno kolekovani. Da imajo za to pravico, dobro nam je znano, ali naj vam tu omenim dva slučaja, ki sta se nedavno v nekih vasih zgodila. Ti gospodje so namreč skoraj posili pregledovali zvezek listov, mej katerimi so bila tudi privatna pisma, in če tudi se jim je branilo rekoč, to ne gre, to so privatna pisma, vendar ni nič pomaglo, hoteli so vse prebrčkati. V drugem kraju so zopet kaznovali neko štacunarko, ker ni mogla neke bolete najti, in ako bi se bila tudi izgubila, ali se ne more z duplikatom nadomestiti predno se globa naloži? Prosim torej, draga „Edinost“, blagovoli nam te reči razjasniti, da si bomo vedeli pomoči o takih slučajih, ker to je nže od sile. *)

*) Davkarsko osebje ima pravico pregledovati trgovinske računne knjige i dotične priloge; v drugo reči pa se nikakor ne sme vtikati. Le sodne i policijske oblasti smejo v posebnih primerljajih zaukazati hišno preiskavo. (Ured.)

V Bazovici, dne 10. maja.

Gosenec in ptiči. Letos je izvenredno veliko gosenic i drugih drevju zelo škodljivih mrčesov. Posebno v tem mesecu, ko je vsa narava v največjem cvetu; drevje najbolj sočno, hrani mnogo teh črvov, kateri neprenehoma srkajo sok, glodajo nežni cvet, ter zaplojajo brez števila potomcev v drobnih jajčkah. Torej pozor kmetovalci i vrtnarji, čistite drevje na svojih njivah i vrtih; marljivo trebite one zalege i ne mirajte, dokler jih je kaj, kajti proti tem sovražnikom nij mogoče drugače iti, nego z bistrim očesom i pridno roko.

Posebno pa opominjam one delalce, ki v zgodnji spomladi čistit drevje, naj bode njih prva skrb čistiti gnjezda gosenic, i potem še-le obrezovati drevo. Nekteri nemajo pri tem delu drugega namena, nego da si nasečejo dovolj drv, sebi ali drugim. To ni umno čiščenje dreves! Še eno besedo, mladim in starim.

Največji dobrotniki kmetu i največji sovražniki gosencem in črvom so naši drobni gozdni prebivalci — ptiči. Uže so se vrnole te prijetne pevke, i kmalu bodo začele gnjezditi. Pazite: Ne lovite ptičev, ne razdirajte jim gnjezd, ampak veselite se njih petja in varujte ji; saj so tako male, da nemate posebnih koristi od njih. Posebno roditelji in gospodje učitelji naj svaré svoje otroke, ter naj ostro kaznujejo onega, ki bi se drzno ptice loviti, ali jim gnjezda razdirati.

B.

Kritični politični pregled.

Domače dežele.

Poslanska zbornica je končala dolga i trudapolna dela. Desnica je pritiskala na to, da se je naglo delalo. Proti koncu so bile nekatere seje jako viharne, vzlasti zadnji vtorek. V tej seji je namreč verifikacijski odsek poročal o volitvah treh zastopnikov gornjeavstrijskega velicega posestva ter nasvetoval, naj se ovrže, ker so se mej volilce všteli linski hišni lastniki, ki nemajo nič zemljišča, ampak le hiše, vpisane v deželno tablo. Boj na obeh straneh je bil hud, a pri glasovanju je zmogla desnica in vsled tega so zgubili mandate ustavoverni poslanci Gross, Handel in Dehne. Desnica se s tem ojači za tri ude, enoliko pa jih zgubi levica, ker so prav hišni posestniki doslej vedno določevali te volitve. To pobitje je levščarje neskončno razdražilo. Napravili so banket, ter pri tem tako divjali zoper ministra Taaffeje i tudi — Stremayerja, katerega zdaj ne štejé več mej svoje, da njihovi govori ne smejo na javnost. Herbst je bil mej besnimi najbesnejši; govoril je — tako se pripoveduje — take reči, da ga le poslanska nedotakljivost varuje — tranče.

Kakor levica, tako je imela tudi desnica državnega zbora zadnji teden svoj banket, a vedla se je vse drugače, nego levščarji; grof Hohenwart je naglašal slovo desnice ter povdarjal, da

vsej pravici hvaljeno čistoto, i kolikor moči, neskajljeno svojest*. (Nikodem se je pri izrekovanju tega stavka previdno oziral po sobi. A kmalu se zbere, ter povzame): „Nij jih malo, ki bi se sedaj, ko v času one razvpite irredentarije, ko bi hvalil italijanski jezik i literaturo, nemara zadrli nad menoj: „Pasja izdajca, jezik ti odgnij! Križajte ga!“

Kaj takega naj te nikar ne moti. Z literarnimi reči dveh narodov, ki se v svojih pojmi i nazorih gledé stališča na svetu ne ujemata, nema politika nič opraviti. Meju literati vsega sveta je neka ljudovlada, a še ta brez predsednika; tu nij cesarjev ni kraljev, i saksonski kralj Janez ko *Philathes* nij zato preizvrsten prevodnik *Danteja*, ker je imel pomaziljeno glavo, ampak zato, ker je bil učenjak prve vrste, kar je lahko tudi človek v zelo skromnem položju, ako se je učil i ima veselje do tega. Italijani (pravi, ne pa irredentarska drhal i njeni mršavi somišljeniki) bi nas ne prezirali toliko, ko bi znali naš jezik. Zadosta o tem — sklene moj Nikodem. Vsak lahko izpozna, če hoče, da je sestavljanje slovensko-nemškega slovnika sila teško; a preblagi rajniki *Janežič*, izvrsten jezikoslovec, neumrljivi redakter bitšega: *Glasnika*, buditelj mladih talentov, ki bo živel vekoma v našem spominu, pripravil i podal je dosta prav zdravoga gradiva, i črno nehvaležnost tega svetá gotovo čuté, moral je čitati vendar nekde, da je njegovo delo nekritično, i to iz peresa slov. možaka, ki ga moramo sicer vsled sijajnih zaslug jako čislati v mnogem obziru, bodisi gledé učenosti, bodisi gledé marnosti i domoljubja. Prav to je menda še bolj bolelo. Gledi — obrnóvi se prav pozorno k meni, nadaljuje Nikodem vnetim obrazom — da, ako bodeš ke-

je draženje od leve strani ni moglo s zmernega pota zapeljati. Vsi trije klubi so se vzajemno pozdravili po deputacijah, v katerih so Kieger, Hohenwart in Grocholsky povdarjali slovo i spravo, mej tem ko so ustavaki strup bruhali na vlado i desnico.

Postavo o vojaški taksi, ki je bila predzadnji vtorek sprejeta z nekaterimi promembami, katere je zahtevala gosposka zbornica, prinesemo v enem prvih prihodnjih listov.

Na dnevnem redu je bil tudi Wurmbrandov predlog, naj zbornica proglasi nemški jezik državnim jezikom i Herbstov predlog, naj se Stremayrov odgovor o jezikovej naredbi za Česko i Moravsko izroči posebnemu odseku v pretres, ali desnica je oba predloga odbila i prešla na dnevni red, kar je levščarje zopet zelo razjarilo.

Grof Taaffe je na neko interpelacijo v poslanskej zbornici odgovoril, da ni res, da bi muhamedani v Bosni ne smeli prestopati h krščanski veri, le neki okrožni adjunkt je izdal tak ukaz, zarad česar pa je bil iz službe odstavljen.

Vsi deželni namestniki so bili poklicani na Dunaj, da se jim dadé naročila zastran deželnih zborov.

Govori se zdaj, da se deželni zbori odpró 5. julija.

13. t. m. je bila v poslanskej zbornici volitve v delegacije, izvoljeni so bili: za Trst: Wittmann, za Istro: Vidulich, za Gorisko: Coronini, za Kranjsko: Hohenwart; štajerski naši narodnjaci i konservativci niso volili; za Česko so zmagali ustavoverci; za Dalmacijo je bil izvoljen Klaič.

Govori se, da ministerstvo odstopi i da potem dobi zopet grof Taaffe nalog, sestaviti novo ministerstvo, v katero stopi tudi grof Hohenwart. Izmej ustavoverne stranke pa ne pride nobeden na ministerski sedež, ker se je ta stranka, posebno zadnje dni tako vedla, da je v najvišjih krogih vse zaupanje zgubila.

Grof Taaffe je 14. t. m. poročal cesarju o delovanju državnega zbora. Pri tem poročilu se je pokazalo, da je grof Taaffe na prav trdnih nogah i da v najvišjih krogih vedno večje zaupanje pridobiva večina državnega zbora.

V Peštu so bile minoli teden velike svečanosti. 6. maja sta bila cesar i cesarica slovesno sprejeta, drugi dan pa je prišel tja prestolni nastopnik: Madjari so mu k zaroki jako ostenativno čestitali.

Nek velik madjarski politikar je pisal te dni v angleški časnik „Pall-Mall-Gazette“, da je Madjare strašno osupnola Gladstonova politika, ker on namerjava napraviti na balkanskem poluotoku zvezno državo, v kateri bi Slovani gospodovali. Pravi dalje, da bi Madjari nič ne oporekali, ako bi se napravile posamezne krščanske države, ker Slovani so vendar le na višje stopnji omike, nego Turki — (lejte no, tega Madjari doslej še nikoli niso trdili!) — i bi toraj bile koristne človeške omike slovanske države. — (Kedo se ne spominja sablje, katero so Madjari nesli Osman paší?) — Tudi združenje vshodnje Rumelije z Bulgarijo bi se še prebilo, ali zvezna balkanska država bi pretela Avstriji i bila zaveznica Rusiji ter bi je zato Avstrija nikakor ne mogla trpeti.

Tuje dežele.

Albanci so bili namenjeni napasti Podgorico, Bar i Spuž, da vzemó te kraje Črnogorcem, ali glavar Miriditom se je temu ustavlil ter rekel, da krščanskim državam neče napadati i da se bode le branil, ako bi Črnogorci Albanijo napali. Albanci so se tedaj zbalí, ker vedó, da brez Miriditov ne morejo nič opraviti, če tudi so dobro oboroženi, ker so jih Turki dobro preskrbeli z vsem, kar je v vojni potrebno.

Na Ruskem je vedno boljše, Loris Melikov si je tudi s tem sočutje pridobil, da je za 100 ubozih študentov učnino plačal. O nihilizmu ni nobenega sledu več. Uže 4 mesece se ni več izdala „Narodna Volja“; zaprti pravijo, da je njih reč izgubljena. Tudi Poljakom se je ruska vlada, čem prikupila, da je bil pomiloščen varšavski progani škof Felinski, ki se zopet v Varšavo vrne. — Iz Pekinga je prišel kitajski poslanec v Peterburg, da se pogodi zastran Kuldže; Rusi tedaj ne bodo vojevali s Kitajci.

V ministerskem svetu v Carigradu je zahteval Mahmud paša, naj se mu da 15,000 vojakov, da pomiri Albance. Vojni minister

daj literat, izustiš grajo ali hvalo prav previdno. Iz sebe pahna beseda ima čudno moč, i če je nengodna, ima celo zlodejev efekt. To razvija mojster Segneri, nedosegljivi govornik. A kamo zahajem? Janežičeva dela nose zmerom na čelu pečat korenite učenosti, ljube zmesi najčistjšega domoljubja z rahlim kozmopolitičnim obdihom — a kratka: človekoljubjem, pravim humanizmom. Janežič je bil: „Homo“! Malo tacih, France! Strast je tist črv, ki zgloje človeku večkrat grb vrojene mu plemenitosti, morda tudi ne hotečemu naravnost podira i škode! — Koliko upljiva pa dober slovník na literaturo, to tebi še posebe poudarjati, ki nemaš več mlečnih zob, dragi France!, — ne zdi se mi potrebno. *Murkov* slovník n. pr. je toliko dobrega učinil, da sme to pozabite le, kedor nosi nehvaležno srce v prsih. Kaj pa bode — utegneš prašati — g. Levstik novega napravljat v novem slovníku? On priredi slovník — tega sem si svest, vsled njegovega tudi slovníčarskega poklica, vsled njegove učenosti i mnogoobsežnega znanja — delo, ki bode v resnici: *Cast Sloveniji*. Punktum! A da bi le ne prišlo zopet druge razmere po kakem mečkanju.

Vsled tega pa — vendar Bog nas obvaruj! — utegnolo bi se primeriti, da bi se v pest smiljal neki epigramatist, ki je nek-daj o tem slovníku v *Novicah* zapel:

„Senjalo se óndan mi je,

Da pride na svitlo — sodnjega dne! . . .“

Verjetno je, da je Levstik prevzel to delo proti pogojem, učenjaka i možaka kakor je on, vrednim; to je, da bode imel

pa je rekel, da nema toliko vojakov i finančni minister, da nema novcev zanje.

Na Italijanskem se vrše volitve v parlament, agitacija je silna; ruje se pri volitvah tudi zoper Avstrijo. Kolikor je doslej znano, zmagnuje desničarji; to je dobro znamenje, ker kaže, da Irredenta propada. Neki Fabri je izdal knjižuro, v kateri dokazuje, da se Italija mora raztegnuti do Ljubljane i Beljaka, ker se le potem bi dobila naravne meje. Če ima Fabri kaj Cezarjeva duha, naj prekorači planine.

V francoskem senatu se je sprejel predlog, naj se odpravijo postave, katere prepovedujejo teška dela v nedeljah; celo zahtevanje, naj se vsaj državna in občinska dela ne opravljajo v nedeljah, bilo je zavrženo. Zdražba zarad vtikanja francoskega parlamenta v verske zadeve, raste vedno mej ljudstvom.

Angleška vlada zahteva, naj se vse točke berlinskega dogovora spolnijo, o tej stvari je poslal lord Granville okrožnico velevladim; lord Derby pa je rekel: „Turčije ni mogoče več vzdržati, i kolikor prej izgine z evropske zemlje, toliko boljše bo za evropski mir.“

Pravila

„Gospodarskega društva v Škledju.“

(Dalje in konec).

§. 37. Občni zbor mora veljavno glasovati, kedar je zastopan saj četrti del udov. Ko ne bi bilo pri prvem občnem zboru zadostno število udov, mora sklicati ravnateljstvo v 14.ih dneh drug občni zbor, kateri potem sklepa veljavno brez ozira na število nazočih udov. — Sklepa se z nadpolovično večino glasov, le v slučaju enakosti glasov odloči predsednik se svojim glasom. Če se pa ravna o nehanji društva, je za veljaven sklep treba, da ste zastopani saj dve tretjini društvenih deležev in da tri četrtine nazočih glasov glasujejo za nehanje društva. — Glasuje se tako, kakor zahteva predsednik.

§. 38. Občni zbor sklepa:

- 1) o predlogu zavoljo nehanja ali likvidacije društva;
- 2) o predlogu zastran spremembe ali dopolnjenja pravil;
- 3) o predlogih, da bi se kupila kaka zemljišča, ali kaka suhota, kako kmetijsko orodje i. t. d. ali pa prodala kaka lastnina društva;
- 4) o predlogih gledé nagrad v povzdigo kmetijstva i. t. d.;
- 5) občni zbor voli ravnateljstvo in 3 pregledovalce računov;
- 6) on konečno potrjuje letne račune;
- 7) on ustanovlja nagrade členom ravnateljstva;
- 8) konečno sklepa o predlogih, kaj se ima zgoditi z letnim dobičkom, kolikor nij to uže v pravilih določeno.

Hranilnične vloge.

§. 39. Društvo bode sprejemalo tudi vloge od nedruštvenikov: delalcev, obrtnikov i. t. d. ki hočejo kaj prihraniti denarja; najmanjša taka vloga mora znašati saj en gold. — Obresti se štejejo od vsacega tako vložene goldinarja od prvega dneva prihodnjega meseca, v katerem je bil vložen denar, do konca prejšnjega meseca, po katerem se vzame denar iz posojilnice. Obresti se štejejo celoletno ter se prištevajo h kapitalu poslednji dan meseca decembra. — Vloge se zapisujejo v hranilnične knjižice, ki morajo imeti firmo posojilnice in biti podpisane po dveh členih ravnateljstva in po denarničarju. — Hranilnične knjižice se glasé na ime in veljajo za dokaz terjatve. — Kedor se izkaže z hranilnično knjižico, temu se izplačuje, kar se po knjižici zahtevati sme, — razen:

- a) če je vpeljana amortizacija dotične knjige;
- b) ko bi vsled sodnijske razsodbe utegnol zapasti ta dolg;
- c) ko bi lastnik knjižice zahteval posebno in izrečno, da se vloge v posojilnici le njemu osobno ali pa njegovemu poverjenu izplačajo; a ta izjema se ima zapisati na dotično hranilnično knjigo. — Kedor hoče, da se mu izplačajo vloge po knjigi, mora dotični kapital 14 dni pred izplačanjem odpovedati.

Isterjevanje posojil.

§. 40. Ko bi dolžnik posojila, dobljenega na vrednostne listine,

svobodno roko. Ker imamo pa uže več ali menj — izimši nekoliko razlik v oblikah, ki so pa melenkostnega značaja — dosleden književen jezik, bilo bi mesto v slovníku določiti kaj stalnega o akcentu, ki res nij nigder tako omahljiv, kakor pri nas. Jaz bi se ne jokaj, ko bi se tist akcent uprednostil, ki se srbskemu največ bliža, i to po onej pravici, po kateri bi se smele vpeljati one oblike, srbskim enake, ki se še slišé v obsegu slovenskega jezika. Ne le da so kračje i zelo blagoglasne — prednosti, kojima se je treba odkriti — temveč jeziško — legalne so, i nas vežó v literarnem zmislu sè slovanskim jugom.

Ker sem pa toliko govoril o bodočem, naj se v nemško-slovenskem slovníku, ki ga je zelo učeni jezikoslovec *M. Cigale* priredil, nekoliko omenim. Kedor *Cigalejevo*, skoz i skoz korektno, napredku posvečeno i preizvrstno pisavo zna, ta se je uže z davna prepričal, da sme se nádejati človek iz njegovih rok v resnici kaj posebne, *Sloveniji na čast izdelane knjige*. Nemško-slovenski slovník obseza prav velik, rekel bi sijajen zaklad narodnega blaga, i prav o tem slovníku sme se drzno trditi, da je bil, je i bode bogato zajemališče slovenskim pisateljem, i da je k tako zdatnemu napredku književnega slovenstva največ pripomogel, ta vrlo izvrstni slovník se po svojej krasnej vsebini enači úmetno uredjenemu gozdu, polnemu sladko dišečih cvetic i na kosatem drevju milo pevajočih ptičic. Odstopi, kakor: — *iga* m. — *ega*, so bolj konvencionelne značaja; toraj so take i enake razlike proti siceršnji ogromnosti i izvrstnosti tega dela prav malenkostne. Nij dvombe, da pride ono *Levstiku v prvej vrsti* na pomoč i veliko hvalo, i da dobodo v novem slovníku razen *M.*

zastave ali na blago, ne vrnil o pravem času, ali ko bi se mu ne dovolil odlog, ima društvo pravico, ravnati z vrednosti in listinami in drugimi zastavami po določbi ministerstva od 28. junija 1865, drž. zak. št. 110, to je prodati jih v postavnem obroku na dražbi.

§. 41. Ko bi dolžnik, dobivši posojilo na osebni kredit, ne plačal menjice o pravem času, ima se dolg iztirjati po sodnji, v slučaju tudi od porokov po menjicnem pravu.

Prav to velja glede neplačanja hipotekarnih tirjatev.

Reševanje prepirov.

§. 42. Prepire mej društveniki, ali pa mej društveniki in ravnateljstvom rešuje mirilna sodnja.

Za mirno sodnijo voli vsaka stranka v 8.ih dneh po nastalem prepiru po 3 člene iz društva. — Teh 6 sodnikov izvoli si zunaj sebe predsednika, ki pa mora biti tudi ud društva. Ko pa ne bi se mogli zediniti sodniki zarad predsednika, zapise vsaka stranka enega na listič in se potem ime izžreba. — Noben deležnik prepira, ne direktni, ne indirektni, ne sme biti voljen v tako sodnijo. Pri enakem številu glasov odloči predsednik se svojim glasom. — Pritožbe zoper razsodbe te sodnije nij.

Pečat.

§. 43. Pečat društva obsega besede: „Gospodarsko društvo v Škednju“.

Vknjižba društva.

§. 44. Ravnateljstvo se ima oglašiti, da se to društvo vknjiži v zapisnik društev pri trgovski sodnji, pri čem mu služi v dokaz prepis zapisnika o volitvi spisanega in podpisanega po predsedniku občnega zbora in dveh društvenikih.

§. 45. Ko bi kak člen ravnateljstva izstopil ali umrl, ravnateljstvo naznača njegovega zastopnika do prvega občnega zbora.

Prav to se ima zgoditi, ko bi se kakemu členu ravnateljstva kaj primerilo, da ne bi mogel opravljati svojega posla.

Vsaka promena o ravnateljstvu se ima v zmyslu dotične postave nemudoma naznaniti trgovski sodnji.

Začasne določbe.

§. 46. Ta pravila dobodo veljavo tisti dan, kadar bodo društvo vknjiženo po predpisu postave v register za zadrugo.

Ravnateljstvo naznanja po listih in po posebni okrožnici vsem udom, kedaj dobé ta pravila postavno veljavnost.

Za člene prvega ravnateljstva so izvoljeni pri ustanavljaljočem občnem zboru dne 19. aprila 1879 ti-le udje:

Jakob Sancin, Ramolin.
Jožef Sancin, Nemec.
Jožef Godina, Packo.
Lovro Godina, Nec.
Vincencij Sancin, Zajc.
France Sancin, Toč.
Gasper Sancin, Levičer.
Ivan Sancin, Nemec.
Ivan Sancin, Oste.

V Škednju, 19. aprila 1879.

Vknjiženo pri c. kr. kupčijski in pomorski sodnji v Trstu vsled obroka dne 2. aprila 1880 št. 3443.

(Uredništvo je ta pravila priobčilo zato, da zbudi pozornost večjih občin, ki bi tudi lahko v svojo korist osnovali enaka društva, i da bodo lahko podloga pravilam družih enakih društev. Ured.)

Opomba. Na podlagi društvenih pravil in zadnjič razglašenega zapisnika občnega zbora je ravnateljstvo po g. doktorju Bizjaku prošjo pri tukajšni c. kr. kupčijski in pomorski sodnji za vknjižbo zadruge položilo. Opozoriti moramo, da so se pravila pri občnem zboru nekoliko predružačila in sicer je glavna promemba ta, da društveni deleži ne znašajo 20 gl. ampak le 10 gl. kateri denar se plača ali naenkrat pri vstopu, ali pa tako, da društvenik plača pri vstopu 2 gl. in ostanek v času enega leta. — Na tak način je vsacemu še tako ubozemu priložnost dana, v društvo stopiti in si kaj prihraniti. — Društvo ima za zdaj svoj sedež v Škednju in gre Škedencem posebna čast, da so to jako potrebno zadrugo ustanovili. — Može, ki so društvu na čelu nam so porok, da bodo varčno delali z društvenim pre-

Cizale-ja tudi ostali učenjaci, ki so pri prvem delu tako žrtovalno i marljivo sodelovali, eminentno častno mesto.

Nikodem sedaj, vés vznesen, začne deklamovati:

„Svegliati, ingegno, comincia ormai
L'opera tua, che il sole
Si rappresenta a te più bel che mai.“

Rekši to Nikodem, dé: „z Bogom“, i buhne skozi vrata; a obrnovši se, zakliče mi: „Revisuri!“ Jaz sem pa mislil: „Ali nijšo čudeži ti filozofi? da se človek le prav zavé, da je tak le kaj povedal, vääš! uže je šel, ali ga je zmanjkalo kakor vode pri koritu.“

Da pa Bog blagoslovi sedaj, pri očitvidno slovenstvu bolj ugodnih časih, slovenske prizadeve, pristavim, ko zapusti Nikodem zadnjo stopnjico, ponižno vzdihnóvši z Dantajem:

Da Bog dá tudi:

„La larga ploja
Dello Spirito Santo! . . .“

*) Canto XXIV. Paradiso. Ta verz je, kakor mi je Nikodem óndan povedal, v jezíkem zato znamenit, ker se nahaja v njem beseda: *ploja*, mesto: *plog-gia*. Ploja — dež, je tudi furlanski izraz. O goriški furlanščini pové Nikodem v kratkem kaj bolj obširnega.

F. Z., Nikodemov referent.

moženjem in nadejamo se, da bo ta zadruga mogočna podpora povzdigi in poboljšanju narodnega blagostanja. — V prihodnjem listu oznanimo, kedaj društvo začne poslovati.

Domače stvari.

Prestolni nastopnik doktor filozofije. Ogerska akademija znanosti je izvolila prestolnega nastopnika Rudolfa doktorjem filozofije „honoris causa“. Cesar je to volitev potrdil.

Goriški višji škof J. Gollmayr bode 23. t. m. obhajal 25 letnico svojega posvečenja. Naj Bog se mnogo let ohrani blazega gospoda!

Volitev deželnega poslanca v Trebnjem je 14. t. m. novo čast prinesla kranjskim Slovincem. Prišlo je na volišče 117 volilcev in vsi so svoj glas dali narodnemu kandidatu, gospodu Graseliju. Slava volilec, ki so tako sijajno pokazali politično svojo zrelost, disciplino i staro poštenje.

Volitev v ptujski okrajni zastop. Narodnjaki so pri volitvi v ta zastop v obeh razredih zmagali i si tako priborili večino i zastopu.

Volitev enega deželnega poslanca na Goriškem na mesto odstopivšega Winklerja je razpisana i bode 5. junija v Tolminu. Priporočamo gosp. volilec v izgled trebanjsko volitev.

Vino preiskuje tržaški magistrat po naših zalogah i krómah in uže je nekatere zaloge zaprl, ker je dobil s fuchsinom ostrupljena vina, tudi nekoliko pokvarjenega živeža je zaplenil.

Poslovenjenje srednjih šol na Kranjskem. Iz Ljubljane se poroča v „Triester Ztg.“ da je kranjski deželni prvomestnik gosp. Winkler v prvej seji deželnega šolskega sveta opomnil, da deželni šolski svet dobi k malu važne predloge o šolskih rečeh, to je o poslovenjenji srednjih šol. Dopisnik dvomi, da bi se večina deželnega šolskega sveta izrekla za te predloge; mi pa mislimo, da se te večine prav nič več ni bati; konec je nje vlade, konec za vselej!

Za stradajoče na Goriškem in v Istri je izročil grof Wilczek ministerskemu prvosedniku 32,000 gl. iz dohodkov dunajskega „caroussel-a“ in 10,000 gl. iz dohodkov lista „Vindobona“, kateri je bilo izdalo dunajsko novinarsko društvo „Concordia“.

Koliko so vredne nemške šole na Dalmatinskem. Znano je, da je poslanska zbornica izbrisala iz proračuna neko svoto, namenjeno za nemške šole v Dalmaciji ter s tem h krati nemške šole odpravila. Levičarji so se zarad tega hudo jezili ter sklenoli pobirati dobrodelne doneske za one nebodigatreba šole. Ker „Triester Zeitung“ nemški most na Adrijo zida, zato ni čudo, da je tudi ona začela nabirati doneske za nemško šolo v staroslavnem slovanskem Dubrovniku. — To je necega šaljivega vrlaga moža tako navdušilo, da je poslal „Triesterici“ za te šole star groš s temi besedami: „Tu imate za nemško šolo v Dubrovniku en star groš, mislim da je dosti, ker se groša vredna ni.“ — Kaj je „Triester Zeitung“ s tem starim grošem storila, tega ne vemo, ker ni še potrdila, da ga je v resnici prejela.

Razdraženje mej študenti v Pragi. Na praškem vseučilišču so nekateri nemški profesorji, ki študente dražijo s tem, da zaničljivo govore o Čehih. Minoli teden je vseučiliščni rektor z neko zdravico študente tako zdražil, da so mu „pereat“ zavpili in okna pobili. Da so nemški listi ta dogodek na veliki zvon obesili i zdaj na vso moč hujskajo zoper Čehe, to se samo ob sebi umeje.

Književnost. Uredništvo „Naše Sloge“ naznanja, da je posebe natisnola v „Sloge“ priobčene „istarske narodne pjesme hrvatske“. Kojiga ima 380 strani i se doiva pri uredništvu „Sloge“; stane 1 gl. Čisti dobiček je namenjen „Bratovščini hrvatskih ljudi v Istri“.

Razpis daril. Na podlagi sklepa sl. deželnega Kranjskega zbora je sl. deželni odbor namenil:

a) 400 gold. (štiri sto goldinarjev) za darilo pisatelju najboljšega resnega igrokaza, vzeteza iz Kranjske ali Avstrijske zgodovine, katerega predstavljanje mora izpolniti celi glediški večer;

LIPICA.

„Zapieval slaviček
V gaju zelenem“
Česka.

Kras in gozd, to ste po mnenju mnogih tako nasprotni stvari, kakor noč in dan, moča in suša. Take predsodke in krive misli morajo imeti ptujci o Krasu, ako se držé le enostranskih spisov onih inostranih potnikov, ki drdráje po železnici sami skoz oknice železničnega vagona udostojé pomilovalnega pogleda kraške goličave.

Pravijo, da je cesarica Marija Terezija ukazala nekedaj pripeljati Kraševca na Dunaj — namreč kraškega konja iz lipniškega zavoda kobiljaka. A sluge niso umeli, kaj prav hoče vladarica, ter so mesto konja pripeljali moža Kraševca. Ko sporočé: Kraševce je nže tukaj! veli carica: „Denite ga v štalo (konjušnico) in dajte mu ovsu.“ Molčé otidejo sluge, a ko sama cesarica pride gledat, zavzame se rekoč: „Kaj ste storili, kaj ni tudi ta človek, in ne konj?“ Sluge je pokarala in Kraševca bogato obdarovaje spustila.

Kakor je rekla — po tej pravljici — cesarica: „Tudi Kraševce je človek,“ isto tako smemo reči tudi: Kras je dežela avstrijska, in po svojej legi ena najvažniših kronovin v Avstriji. Kras so vrata k morju adrijskemu, k našemu največjemu pomorskemu mestu Trstu. Kdor ni gospodar na vratih, tudi v hiši ne more biti.

Pa ne le v tem obziru je Kras imeniten, temuč se bolj se

b) 200 gold. (dve sto goldinarjev) za darilo pisatelju najboljše vesele igre, obstoječe najmanj iz dveh dejanj.

Pri presojanji se bodo v poštev jemale le igre, katere dozda se nijšo bile niti tiskane niti predstavljane. Igri, katerima bode prisojeno darilo, ostaneta lastnina „dramatičnega društva“.

Po naročilu sl. deželnega odbora od dne 24. aprila t. l. št. 324 podpisani društveni odbor razpisuje omenjeni darili, pristavljaje, da se rokopisi morajo „dramatičnemu društvu“ poslati vsaj do 31. decembra tekočega 1880. leta.

Na vsak rokopis naj se zapiše kak motto, ime pisateljevo pa priloži v posebnem zapečatenem listu, na katerem je isto tako motto rokopisa.

V Ljubljani, dne 29. aprila 1880.

Odbor „dramatičnega društva“.

Goriška čitalnica priredi, kakor „Soča“ pripoveduje, skora gotovo 29. t. m. velik javen koncert v pomoč stradajočim Goričanom.

Akademični društvi „Slovenije“ na Dunaji i „Triglav“ v Gradi ste napravile v nedeljo 16. maja izlet v Müzzusschlag in k Gröblbauer-ja. Zvečer je bila zabava pri Erz. Johann s tem le vspremod:

- I.
1. *Vasák:* „Ja jsem Slovan“, pojó pevcí „Slovenije“ i „Triglava“.
2. *A. Hajdrih:* „Slava Slovincem“, pojó pevcí „Triglava“.
3. *Dr. G. Ipavec:* „Savska“, pojó pevcí „Slovenije“.
4. *K. Bendl:* „Milenko draha, dobrou noc“, pojó pevcí „Triglava“.
5. *A. Foester:* „Pobratimija“, „Sloveniji“ poklonil skladatelj, pojó pevcí „Slovenije“.
6. *A. Hajdrih:* „Morje adrijsansko, pojó pevcí „Slovenije“ i „Triglava“.

II.

1. *D. Jenko:* „Naprej“, pojó pevcí „Slovenije“ i „Triglava“.
2. *Fr. Kuhač:* „Začinka“, pojó pevcí „Triglava“.
3. *Stanko Pirnat* (ud „Slovenije“): „Na planine“, pojó pevcí „Slovenije“.
4. *Briž:* „Oj Banovci“, pojó pevcí „Slovenije“ i „Triglava“.
5. *A. Nedved:* „Domovini“, pojó pevcí „Triglava“.
6. *Dr. B. Ipavec:* „Bodi zdrava“, pojó pevcí „Slovenije“.
7. *I. pl. Zajc:* „U boj“, pojó pevcí „Slovenije“ i „Triglava“.

III.

1. *Dr. B. Ipavec:* „Ilirija oživljena“, pojó pevcí „Slovenije“ i „Triglava“.
2. *A. Nedved:* „Slovenska dežela“, pojó pevcí „Triglava“.
3. *K. Jahoda:* a) „Visoka je gora“, osmospev, pevovodji „Slovenije“ poklonil skladatelj; b) „Zagorska“, „Sloveniji“ poklonil skladatelj.
4. *Kocijančič:* „Oblačku“, zbor z bariton solo, pojó pevcí „Slovenije“.
5. *K. Bendl:* „Věj veterku“, pojó pevcí „Triglava“.
6. *A. F. Tovačovsky:* „Druga kitica nar. pes.“, pojó pevcí „Slovenije“.
7. *Dr. G. Ipavec:* „Danici“, zbor z bariton solo, pojó pevcí „Triglava“.
8. *Kocijančič:* „Venec narodnih pesmi“, pojó pevcí „Slovenije“.
9. *D. Jenko:* „Sabljó moja“, pojó pevcí „Slovenije“ i „Triglava“.

Razne stvari.

Slovanska gimnazija. V Moskvi se je ustanovila gimnazija za avstrijske in balkanske Slovence; za učence se ustanovi mnogo štipendij. Nabralo se je v ta namen uže 120,000 rubljev.

Čuden testament. V Novem Jorku je umrl on dan mož. On je bil bogat, a pri svojem bogastvu zelo čuden človek. Obrethi (našli) so po njegovej smrti oporoko, ki se je tako-le glasila: „Vse svoje premoženje zapustim svojim bratranom i svojim bratrankam, katerih je vseh skup sedem. Moje premoženje imajo oni mej sabo razdeliti ter ne smejo, razen velike sile, pomoči pri ad-

sme ponášati, da na njegovih tleh stoji slavni gaj „Lipica“, v katerem se gojé konji, ki služijo najvišej vladarski obitelji. Iz Lipice je bil konj, katerega je presvitli cesar Franc Jožef jahal, ko se je dal kronati slovesno za ogerskega kralja l. 1865.

V Lipici na Krasu je l. 1876. milostna cesarica Elizabeta obiskala in prišla gledat one kobile, ki so svojim mlekom visokej gospej dajale hladilno zdravilo v hudej bolezni. Ni torej čudo, da se obhaja letošnji binkoštni ponedeljek slovesna tristoletnica, odkar je „lipenski zavod“ postal lastnina visoke vladarske hiše. Poglejmo tudi mi to veliko „opasilo“ v Lipici.

Svoje dni sem slišal kraškega berača peti:

Je god'lo lepú:
Cici cici, tululú;
Sem plesal, sem pú (!)
Na svoje telú.

Pravijo stari, da je grški modrijan Tales gledajoč zvezdnato nebo naprej šel po poti, kar nakrat se zvrne v jarek, in ves oblaten in pobit se vrne domov. Njegova strežnica pa se mu je posmehovala: Vsak pameten prej pogleda na tla, kamor stopi, potlje drugam. Kaj ni morda še dandenes mnogo takšnih Talesov? Vse dežele na svetu preverijo, preiskujejo, na tanjko popisujejo, a mnogokrat svojega doma celó malo poznajo. *Lipica* je naše teló, tu so slovenska naša tla, a gotovo mnogim Slovincem neznan svet.

Lipa je slovansko sveto drevó, zato je skoro pri vsakej cerkvi nasajena. Zakaj Slovani posebno lipo časté, o tem je pisal

vokatih iskati. Poslednjem sedemdeset hlač in ustanovim izrečno, da se imajo te hlače prodati na javnej dražbi, ter da se ima skupilo (kupna cena) razdeliti med siromake. Ob enem želim, da se te hlače pred prodajo ne smejo preiskovati i da ne sme nobeden več od enih hlač vkupiti.* — Svet se je čudil tem čudnim naredbam, a bile so do pike izvedene. Javna dražba je bila razpisana i vseh sedemdeset hlač je bilo prodanih raznim osobam. K malu po prodaji je nekij kupec zapazil, da je bil v hlačah trd, a dobro zašit žepič. Radoveden je ta žepič odprl, i vizi čudo! bilo je v njem zvitek dokaj banknot, vrednih tisoč dolarjev. Kakor strela se je raznesla ta vest po vsem mestu i kupei hlač niso imeli silnejšega opravila, nego pregledati kupljene hlače. To delo ni bilo brez uspeha, kajti v vsacih hlačah se je našel vsit majhen žep, i v vsacem žepu je bilo tisoč dolarjev. — Vsakakor je hotel muhasti oporočitelj norce briti iz svojih bližnjih sorodnikov, kteri tim načinom razjarjeni zdaj kupce hlač tože, da jim ti vrno dolarje, ki so v hlačah bili zašiti. Kako da bode pa sodba po ameriškkih zakonih, — tega doslej še ne vemo.

Dekleta i ure. Ničemurna, prenaljšpana dekleta so kakor ure v zvonikih, oziramo se sicer časi nanja, ali v hišo jih nečemo; — krasna dekleta pa brez razuma so kakor glasbene ure, naveliča se jih človek k malu; — jezicična dekleta so kakor buče ure, poslušamo jih, ker moramo, pa vselej neradi; — razumna dekleta so kakor ponavljajoče ure, ker se takrat glasé, kadar sami želimo; — trmoglava dekleta so kakor solnečne ure, doma v senci ne veljajo nič; — tiha, ponižna, marljiva, pobožna dekleta so kakor zvezdarske ure, one gredo najbolj prav.

Gospodarske stvari.

Učim plina. Skušnje so dokazale, da soba s temno plavimi zidovi potrebuje za razsvitljenje petkrat toliko plina (gaza), kakor ga potrebuje enako prostorna soba, ki ima rumene zidove. Vzemimo, da porabi kak kavanar v stanovitnem času za razsvitljenje svoje kavane s temno plavimi zidovi 500 gld. — dokazano je skušnjami, da bi on v istem času porabil gaza za razsvitljenje svoje kavane:

- a) ako bi ista blede plave stene imela 300 f.;
 - b) ako bi ista pa jasno rumene zidove imela, le 100 f.
- Gotovo ne bode škodilo, da naznanjamo to posestnikom kaván, gostilnic i družih javnih prostorov, kder se plin rabi.

Državni loterijski zajem od leta 1860.

Dne 1. maja 1880 so bile izrebane te-le serije:
 29 325 1035 1062 1163 1305 1439 1567 1898 1929 2130 2333
 2940 3226 3534 3638 3796 3982 4473 4534 4582 4935 5110 5158
 5217 5546 5629 5758 5779 6274 6708 6780 6856 7172 7515 7560
 7565 7722 7760 7903 7991 8349 8586 9279 9393 9631 9984 10221
 10255 10294 10570 10574 10646 10647 10890 11114 11162 11235
 11289 11292 11528 11565 11567 11931 11947 12084 12179 12244
 12316 12460 12881 12924 13108 13754 13895 14267 14435 14573
 14663 15079 15783 16103 16149 16414 16688 16706 16969 17029
 17122 17871 17921 17946 18083 18109 18231 18255 18261 18954
 19019 19738. — Dobile so:

Serijska	Štev.	Gold.	Serijska	Štev.	Gold.
29	4	1000	8586	2	1000
325	16	1000	9631	6	1000
1035	5	5000	9984	12	1000
1062	8	5000	10255	1	1000
	13	5000	10570	5	1000
1163	13	1000		16	1000
1929	19	1000	11162	12	5000
2940	6	1000	11292	5	50000
3226	5	1000	11528	2	5000
3534	9	25000	11528	20	1000
3796	15	1000	11565	4	1000
4534	7	5000	11567	13	5000
5110	10	1000	12881	19	1000
5217	19	5000	14435	9	1000
5546	13	1000	14573	19	1000
5629	5	5000	14663	15	30000
6780	13	5000		18	1000
7172	20	5000	16149	9	1000
7560	7	5000	16414	16	1000
	12	10000	16706	6	1000
7722	17	1000	16969	18	5000
	19	1000	17029	17	1000
7769	20	5000	17921	2	5000
8349	6	10000	18109	9	1000
	14	1000		11	1000

Vse druge v zgoraj imenovanih serjah navedene številke so dobile po 600 gld. ako se obligacije glasé na 500 gld. številke pa, katerih obligacije se glasé na 100 gld., dobile so 120 gld. Izplačila se začno 2. avgusta 1880 pri c. kr. glavnej blagajnici za državni dolg. — Prvo prihodnje žrebanje bo 2. avgusta 1880.

predlanskem učeni dr. B. Šulek, tajnik južno-slovanske akademije v Zagrebu, in po njem je posnel g. Charpentier v „Letopisu“ slov. Maticice I. 1878. Teh stvari ne bodem tu ponavljal.

Da je Lipica svoje ime dobila od lip, menda onih z malim perjem, ki še dandenes krasijo posebno oni drevored, ki stoji ob cesti, ki od Bazovice (Trsta) drži v „lipenski zavod“, o tem menda nobeden ne dvomi.

Ako se pa komu ne zdi povsem opravičen ta izvod, podajem mu še drugzega. Lipica je kakor mali naznatni griček — lob (prim. lobanja) mej mnogo višima bazovskim Mačkom (monte Cocus) in gropsajkim Golim vrhom, torej nekaka Lobica, ali ta izvod se mi zdí tudi nekako prisljen. Še manj verjetno je: lopica od kake lope, (— lupe —) kamor so nekdanji tržaški škofje, ki so bili najstarejši lastniki „Lipice“ na letni hlad hodili. Bodi si eno ali drugo, vsakakor le iz našega slovenskega jezika se more tolmačiti, torej je le naša pisava pravilna, in ne talijansko Lipizza, Lippizza ali kako drugače. (Dalje prihodnje).

Tržno poročilo.

Posli so nekoliko zivahnej, posebno pa se je zadnje čase prodajalo mnogo koruze.

Kava. — Akopram nij bil promet v tem blagu znamenit, ostale so cene trdne in je to blago v dobrem menjanju. — R'io navadna stane od f. 68 do 70, boljša f. 73 do 75, fina f. 78 do 83, najfineja f. 88 do 91.

Olje. — Cene nespromenjene, akopram je zdaj po tem blagu več prasanje. Dalmatinsko in istrsko velja f. 46—47, fino namizno italijansko f. 60—65, najfineje f. 68—70. — Bombažno najfineje f. 38.

Sadje. — Rozine manjkajo popolnoma, posebno srednjih baž, prav tako opaša. Cene so sploh nespromenjene.

Riz. — Cene tega blaga so nespromenjene in za zdaj skoro nij misliti na to, da bi poskočile. — Italijansko blago velja od f. 19 do 22 $\frac{1}{4}$, Rangoon I. vrste f. 17 $\frac{1}{4}$, II. vrste f. 16.

Špeh in mast. — kupujeta se danes nekoliko ceneje in mogoče je celo, da cene še nekoliko padejo. — Mast Baneroft velja f. 51.—, Wilcox f. 50 $\frac{1}{2}$. Špeh najdebelejši f. 50 $\frac{1}{2}$ do 51 $\frac{1}{2}$, debel f. 49 do 49 $\frac{1}{2}$, srednji f. 48 do 48 $\frac{1}{2}$.

Petroliji. — Ker so zaloge prav male in se nahaja vse blago samo v nekaterih rokah, je cene nekoliko nategnili. — Danes velja petroliji f. 10 $\frac{1}{4}$.

Domači pridelki. — skoz in skoz mlahova kupčija; skoro nobenega prasanja po fižolu, malo po maslu, prav nobenega po slivah. — Pšenica ruska je nekoliko poskočila, mej tem ko je korusa poskočila n kratkem času za f. 1.— in utegne najbrže še poskočiti, ker manjka blaga in se naroče množé od dneva do dneva. — Danes stane odeska korusa f. 8,90 do 9, valaška f. 9,10 do 9,20 100 K.

Les. — Pri pičlih naročbah ostale so cene nespromenjene.

Senó in slama. — prodajata se po boljših cenah, katere ntegnejo še nekoliko boljše postati.

Dunajska Borsá

dné 18. maja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld. 35 kr.
Enotni državni dolg v srebru	73 " 20 "
Zlata renta	88 " 50 "
1860. državni zajem.	130 " 25 "
Delnice narodne banke.	836 " — "
Kreditne delnice.	274 " 50 "
London 10 lir sterlin	118 " 75 "
Srebro	— " — "
Napoleoni	9 " 46 "
C. kr. cekini	5 " 63 "
100 državnih mark	58 " 50 "

Zahvala i z Bogom!

Ob priliki odhoda mojega v Milan, štejem si v prijetno dolžnost, srčno zahvalo izreči odboru „slov. podpornega društva“ za častno odlikovanje pri zadnjem besedi, gospodu hotelierju Krasniku oziroma gosp. Königu za izvenredno gostoljubnost, kakor tudi ključem vsem prijateljem i znancem svojim srčni: Z Bogom! Da se skoro zopet vidimo!

V Trstu, dné 18. maja 1880.

Josip Nollí, operni pevec.

Listnica uredništva.

Gosp. R. Mi mislimo, da beseda *malovar* ni slovanska, ampak italijanska iz „manuale“ skvarjena. V tej misli nas potrjuje tudi to, da se rabi le v nekaterih krajih na Primorskem i Notranjskem, drugim Slovencem i Slovonom sploh pa je popolnem neznan. Kar velja o tej besedi, velja menda tudi o besedi „sigurno“, italijanski sicuro. Tudi ta se rabi mej ljudstvom le ob bregovih jadranskega morja mej Hrvti, drugod pa nikoder ne. Nam ne more v glavo, zakaj bi dobrej našej besedi „gotovo“ slovo dajali ter lastili si ljudstvu neumevno tujko.

Dediči Karasinskih jantarskih nabjalisć čestitajo si naznanjati svojim kupovalcem, da so vsled bogatih najdeb v svojih jamah ceno jantarja za 80 $\frac{1}{10}$ znižali. S to čudovito nizko ceno upajo ohraniti dobro ime naravnemu jantaru, kateremu ga spodbujajo nič vredne i zdravju škodljive ponaredbe. — Cene iz

garantiranega naravnega jantarja

izdelanih cigarnih - cevč. močnik, v krasnih okvirih.

št. Cnt.	gld.	gld.
I. 12 dolge poprej 20, zdaj le 5.—		
II. 10 " " " 16 " " 4.—		
III. 9 " " " 12 " " 3.—		
IV. 8 " " " 10 " " 2.50		
V. 7 " " " 8 " " 2.—		
VI. 6 " " " 6 " " 1.—		

Cigarne - cevč. tajke.

št. Cnt.	gld.	gld.
I. 10 dolge poprej 15, zdaj le 3.—		
II. 9 " " " 10 " " 2.50		
III. 8 " " " 8 " " 2.—		
IV. 7 " " " 6 " " 1.80		
V. 6 " " " 5 " " 1.50		

Za zgoraj omenjene cene smo odgovorni štiri tedne od dneva tega oznanila, pridržujemo pa si, da utegnemo potem cene povisati. Naroča naj se pri našem pooblaščenču gospodu

W. Henn na Dunaji, X. Bez., Dampfgasse št. 11.

Naravna velikost 10 Cnt. dolge cigarne- cevč. Posiljate se vrše proti poslani naravni velikosti 19 Cnt. dolge cigarne- cevč. (1)

Le enkrat

se ponuja tako dobra prilika, da se more izvrstna ura za polovico cene kupiti.

Velika razprodaja.

Na vsej Evropi nastale politiske razmere se tudi Svica niso ognole i zato se je mnogo delavev izselilo, vsled česar se rusijo tudi fabrike. Tako je i prva najznamenitša urarnica, katero mi zastopamo, zdaj zaprta i nam poverjena razprodaja njenih izdelkov. Tako imenovane Washington žepne ure so najboljše ure na svetu, izvenredno krasno vrezljane i vezene i po ameriškem sestavu napravljene.

Vse ure so na sekunde repasirane i mi dajemo poročito za vsako uro na 5 let.

Za dokaz gotovega poročstva i stroge solidnosti se s tem javno obvezujemo, da hočemo vsako uro, ki ni po volji, nazaj vzeti i zamenjati.

1000 žepnih remontoir ur, navijajo se brez ključa, s kristalnim zaklopcem, izvenredno točno na sekunde regulirane, razen tega po novem načinu elektrogalvaniški pozlačene, z verižico, medaljonom itd. poprej gold. 25, zdaj ena le po 10 gold. 50 kr. 1000 krasnih ur na kateo iz srebrno-nikla, na 15 rubinih, z emajliranim kazalom, s kazalom za sekunde, kristalnim plošnatim steklom, poprej gold. 21, zdaj ena le gold. 7.25, vse na sekunde repasirane.

1000 ur na vreteno, z izvezenim zaklopcem iz srebrno-nikla, kristalnim plošnatim steklom, na 8 rubinih, najatanjéniše repasirane, z verižico, medaljonom i žametnim etuisom, poprej gold. 15, zdaj ena le gold. 5.60.

1000 ur na kateo, iz čistega 13 lotnega srebra, po c. k. puncornem uredu pregledano, na 15 rubinih, razen tega električno pozlačene, najatanjéniše regulirane. Te ure so poprej stale 27 gold., zdaj pa stoji le gold. 11.40.

650 ur za gospé iz pravega 13 lotnega srebra, po c. k. puncornem uredu pregledane, na 8 rubinih, krasno i jako dišno pozlačene, z benesko verižico okoli vratú vred, veljale so poprej gold. 28, zdaj pa le gold. 16 ena.

1000 Washington remontoir žepnih ur iz pravega 13 l. teškega srebra, po c. k. puncornem uredu pregledane. Porostvo se daje, da so najtočniše na sekunde repasirane, notranja sestava je iz nikla i teh ur ni treba nikoli popravljati. Taka ura je veljala poprej gold. 35, zdaj pa se dobiva za neverjetno ceno 16 gld. Razen tega se dobiva z uro vred zastoj verižica, medaljon, etui iz žameta i ključ.

1000 pravih zlatih ur za gospé, na 10 rubinih, prej 40 gold., zdaj 20 gold.

1000 remontoir ur iz pravega zlata za gospode ali gospé, prej 100 gold., zdaj 40 gold.

650 ur za zid z najlepšim emajliranim okvirom in bitnim kladirom, poprej 7 gold., zdaj le 3 gold. 75 kr.

650 ur budlice z udarcem, ki prav dobro tolče, najatanjéniše regulirane, tudi pripravne za nizne pisarce; poprej 12 gold., zdaj le 4 gold. 80 kr.

650 ur z nihalom v najlepše izdelanej visokej gotiskej omariči, navijajo se vsacih 8 dni, najtočniše na čas regulirane, izvenredno lepe i krasne. — Ker ima taka ura še po 20 let dvojno vrednost, ne imela bi se v nobenem hiši pogresati, posebno ker je taka res krasota sobi. Take ure so poprej veljale po 35 gold., zdaj pa izjemno le 15 gold. 75 kr.

Kadar se naročujejo ure z nihalom, treba je priložiti zagotovščino.

Napis:

RAZPRODAJA UR

urarnice Ph. Fromma, Dunaj, Rothenthurmstrasse št. 9, (3) partere.

!!Skoraj v dar!!

najpotrebniše reči, kakor noži, vilice in žlice.

Prejeli smo naročilo od konkurzne uprave nedavno falirane velike angleške fabrike Britania srebra, vse pri nas v zalogi hranjene reči iz Britania srebra za malo povračilo vožnine in $\frac{1}{4}$ del dneine podaritii.

Po poslanem znesku ali povzetji 3 gld. 95 kr. kakor povračilu vožnine z Angleškega do Dunaja in majhnemu delu dneine prejme vsakdo omiznino iz Britania srebra za 6 osob, skupaj 24 kosov izvrstnega blaga

V DAR:

- 6 izvrstnih namiznih nožev z ročem iz Britania srebra i pravimi angleškimi srebrno jeklenimi ostrinami.
- 6 najboljših vilic iz Britania srebra in enega kosa.
- 6 teških navadnih žlic iz Britania srebra.
- 6 malih žlic iz Britania srebra, najboljše vrste.

24 kosov. Skupaj 24 kosov, ki so poprej veljali 15 gold. zdaj pa velja skupaj vseh 24 kosov le 3 gld. 95 kr.

Teh 24 kosov je iz najboljšega Britania srebra, ki ostane vedno belo in se od pravega srebra še po 30 letni rabi ne loči, za kar dajemo poročstvo. Napis in naročevanje:

Blau & Kann, Dunaj, I. Elisabethstrasse št. 6.

Komur blago ni po volji, povrne se mu denar, ako pošlje nazaj blago na svoje troske.

Najboljši isterski refošk

po 1 gold. botelja.

Kdor ga želi kaj kupiti, naj se obrne do

Upravništva.